

WELKOM

Johnson Controls

Jaap de Wit

Wetenswaardigheden over (VARTA) batterijen

- JCI als organisatie
- Ontwikkeling van batterijen
- Principe van batterijen
- Laden van batterijen
- Algemeen

Wat is een batterij?

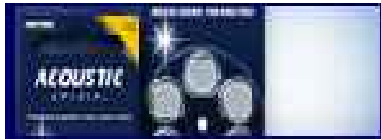

Een batterij is een opslagplaats van “draagbare” energie

Primaire cellen

Secundaire cellen

Hybride technieken

NiMH batterij

Brandstofcel

- JCI als organisatie
- Ontwikkeling van batterijen
- Principe van batterijen
- Laden van batterijen
- Algemeen

Johnson Controls Incorporated

Voor een veiligere en comfortabelere wereld

- 140 000 werknemers, verdeeld over 1300 vestigingen, in 125 landen
- Gesticht in 1885 te Milwaukee, Wisconsin (USA)
- Zakencijfer FY2007 : \$ 35 miljard
- 3 Economische activiteiten
  - o Building Efficiency
  - o Automotive Experience
  - o **Power Solutions**
- Beursgenoteerd
- 2007 was ...
  - o het 62ste opeenvolgende jaar met stijgende verkoopcijfers

Geschiedenis van VARTA

Overname Pertrix Chemische Fabrik.
Ellwangen wordt het centrum van
de productie van draagbare batterijen.

Adolph Müller
stichtte het bedrijf
Büsche & Müller
in Hagen

De naam AFA

Verandert in VARTA

1888

1890

1926

1930

1962

De naam verandert in
Accumulatorenfabrik AG
-of AFA

Aanpassing logo

Een korte terublik

Eerste batterij voor aandrijving trams en schepen

VARTA, de eerste fabrikant van minibatterijen en gasdichte knooppellen

Varta ontwikkelt de eerste AA batterij

VARTA ontwikkelt een speciale, duurzame "ruimtebatterij" voor Intelsat V, de grootste nieuwssatelliet

1890

1925

1950

1960

1969

1980

2005

De eerste droge batterij voor buisradio's

Varta vindt de zinkkool technologie uit voor de productie van droge batterijen

Neil Armstrong, de eerste mens op de maan, had een camera met VARTA-batterijen

Lancering van beste Varta ooit

Vragen

- JCI als organisatie
- **Ontwikkeling van batterijen**
- Principe van batterijen
- Laden van batterijen
- Algemeen

Energieinhoud (dichtheid) per soort batterij

AGM

Energie: 35Wh/kg
Aantal cycli: > 500 st.

NiMH

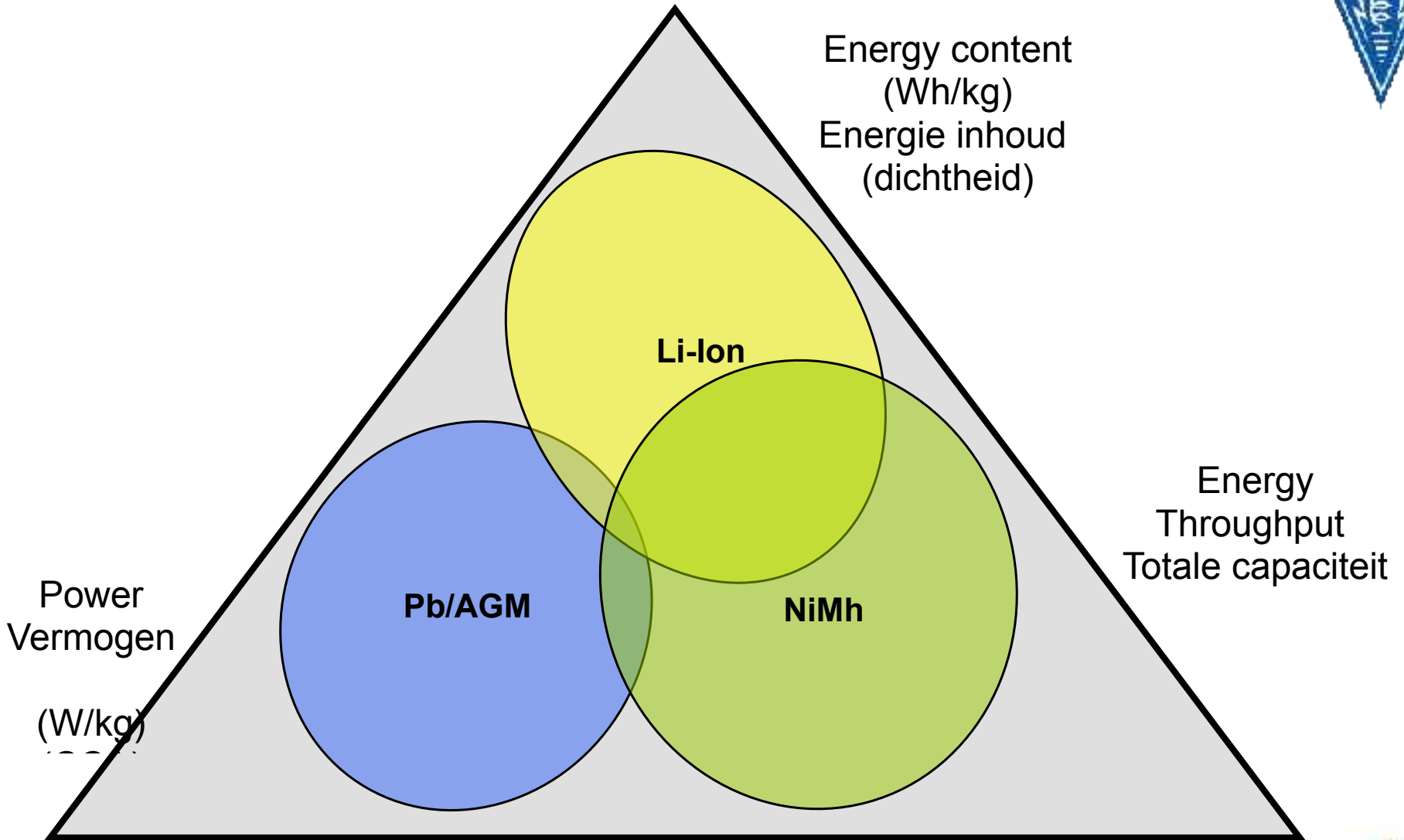
(Nickel Metal Hydride)
Energie: tot 80Wh/kg
Aantal cycli: > 2.000 st.

Li-ion (Lithium Ion)

Energie: tot 120Wh/kg
Aantal cycli: > 1.000 st.

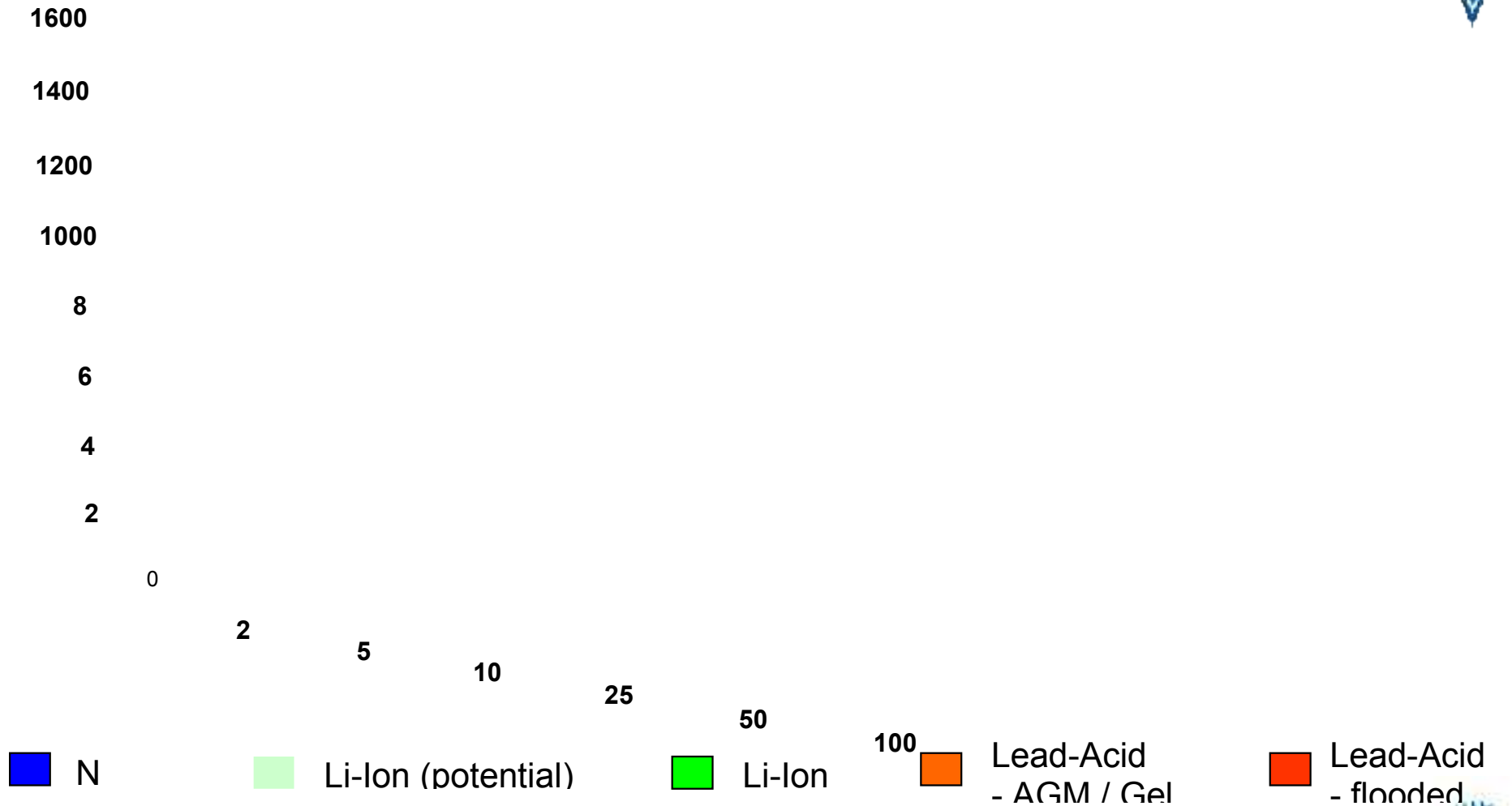
Energie behoeften bepaalt toepassing

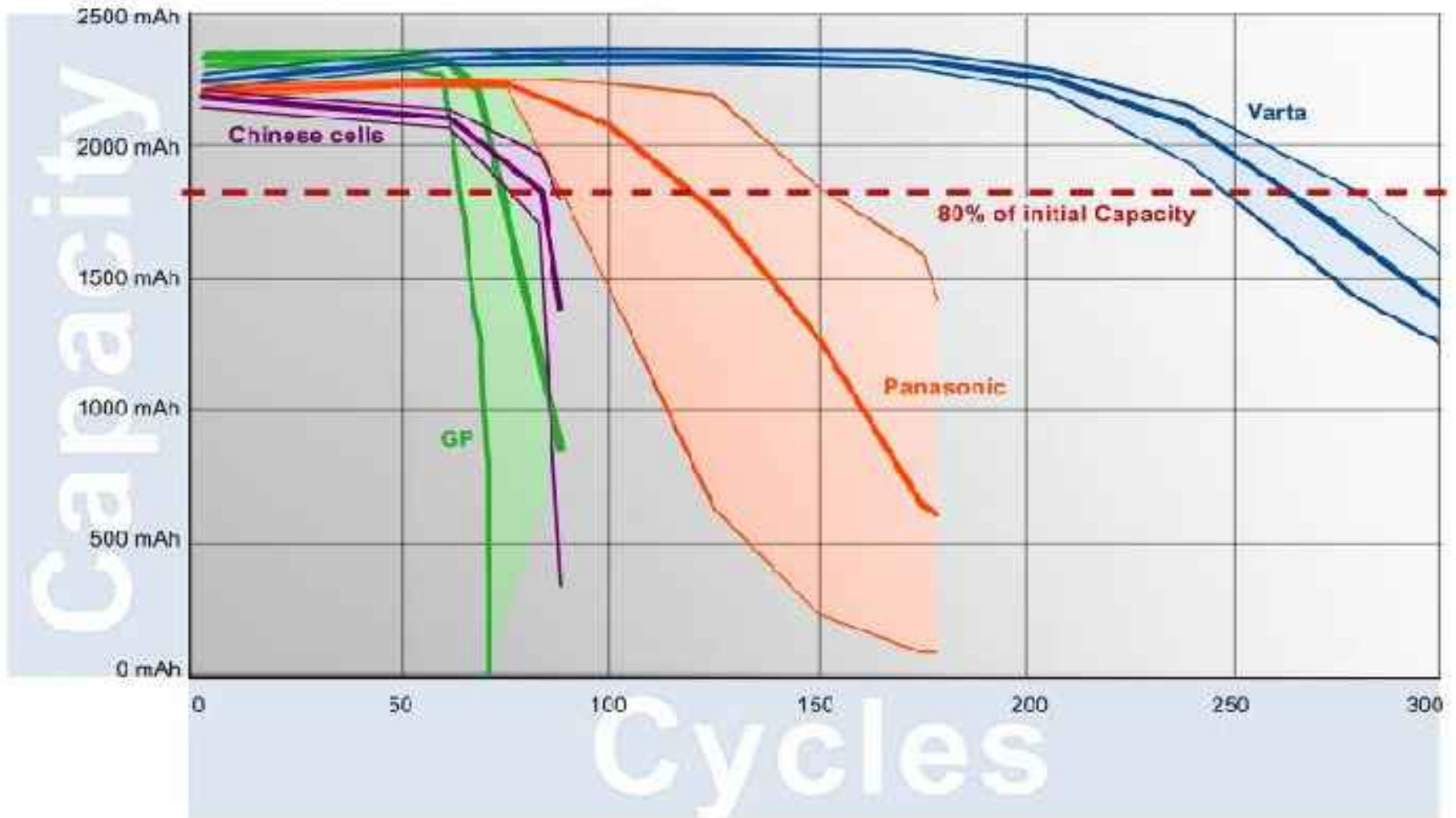
Levensduur (inzetbaarheid) batterijen

Nominale capaciteit

Cyclelife performance – NiMH cells

Hybrids Electric Vehicle (HEV's)

- **Micro Hybrids:**

Lage spanning

Start/stop systeem voor brandstof besparing

0,5 to 1 kWh / < 5 kW / 12 Volt, > Lood/zwavelzuur

Bijv. : BMW 1,3 mini series, Smart

- **Mild Hybrids:**

Lage – tot middelmatige spanning

Inclusief start/stop, regeneratie bij remmen en hulp bij accelereren

0,5 to 1 kWh / < 20 kW / 50-100 Volt, > Li-Ion, NiMH

Bijv. : GM Saturn VUE

- **Full Hybrids:**

Hoog voltage

Alles zoals bij Mild Hybrids en de mogelijkheid om elektrische te rijden

1 to 3 kWh / 25 to 50 kW / > 200 Volt, > Li-Ion, NiMH

Bijv. : Ford Escape, Toyota Prius, Honda Civic

Electric Battery Management systemen

stroomsensor

printplaat

Stroom
-aansluitpunten

Controle van:

SOC: State of Charge

Wat is de spanning?

SOH: State of Health

Gezondheidstoestand?

SOF: State of Functions

Waar is de batterij nog toe
in staat?

Priorisering gebruikers

Controle dynamo en regelaar

Vragen

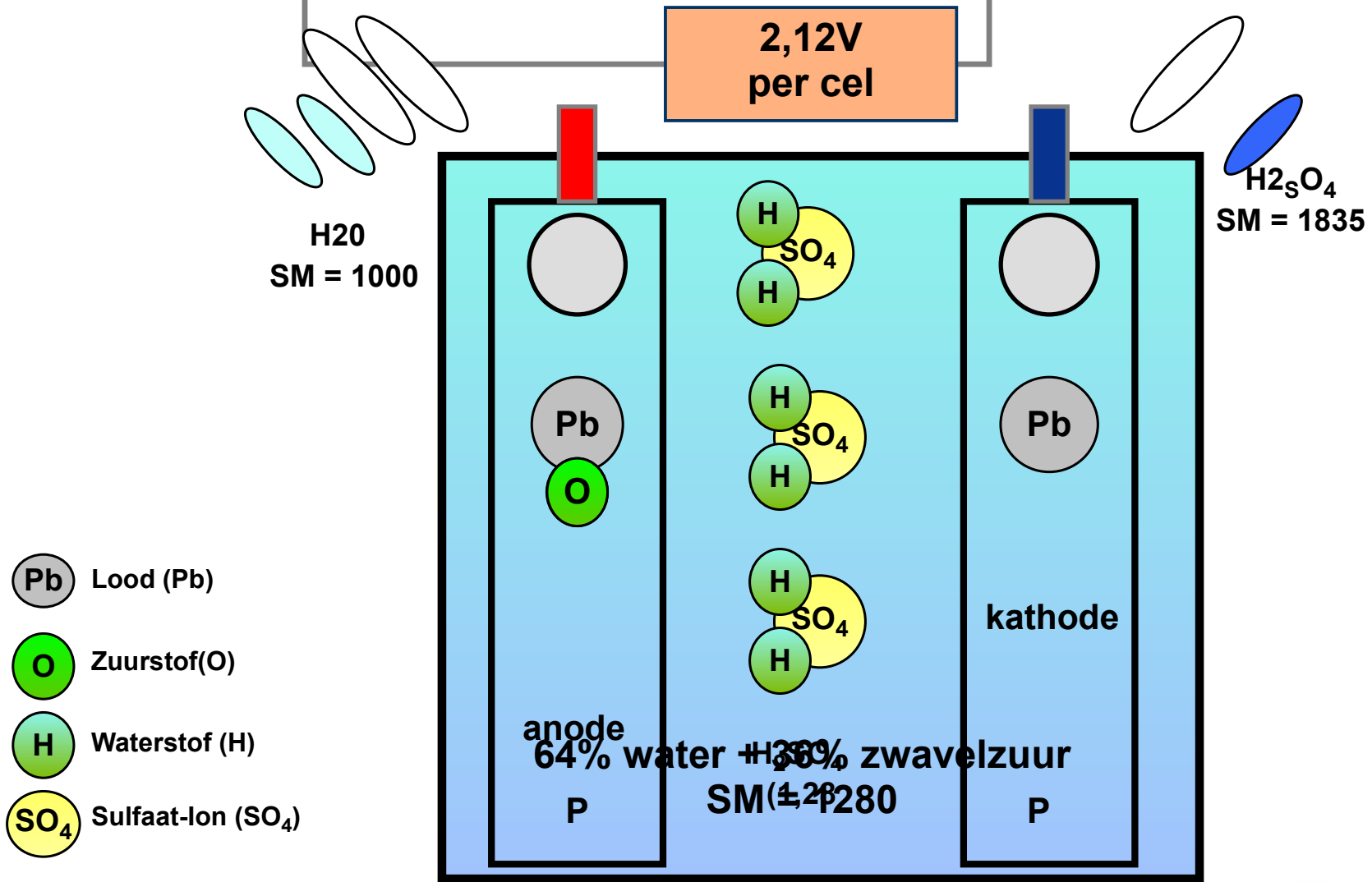

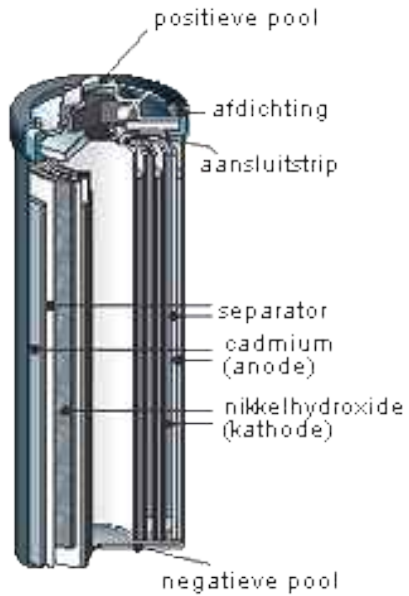

- JCI als organisatie
- Ontwikkeling van batterijen
- **Principe van batterijen**
- Laden van batterijen
- Algemeen

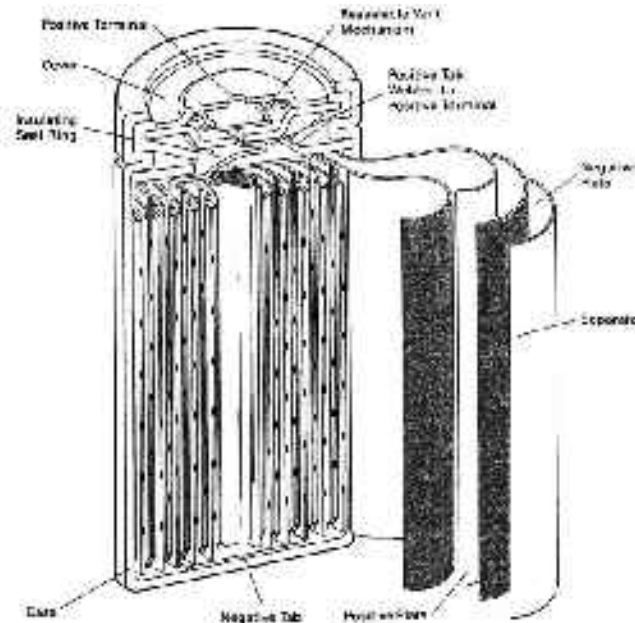
Principe van een accu (batterij)

Principe van een accu (batterij)

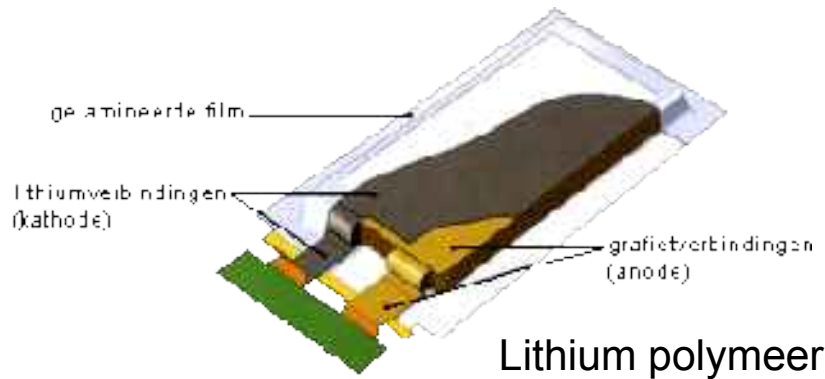
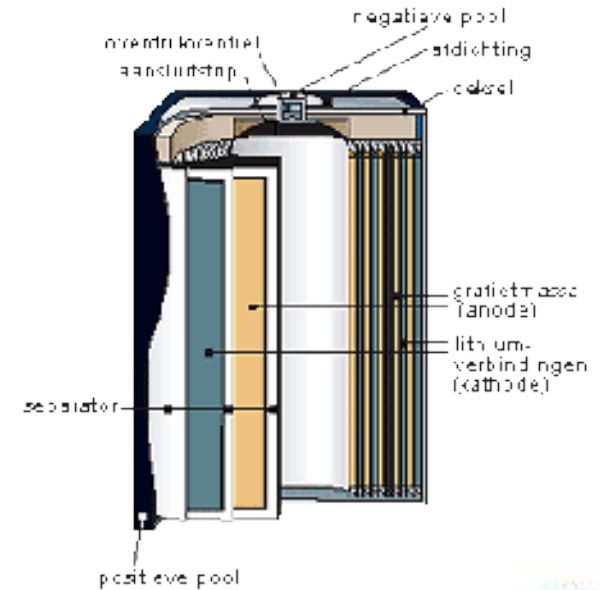

Nickelcadmium

Nickel Metalhydride

Lithium Ion

Lithium polymeer

Accu is energie - omzetter

Tijdens lading

Elektrische energie

Chemische energie

Tijdens ontlading

Elektrische energie

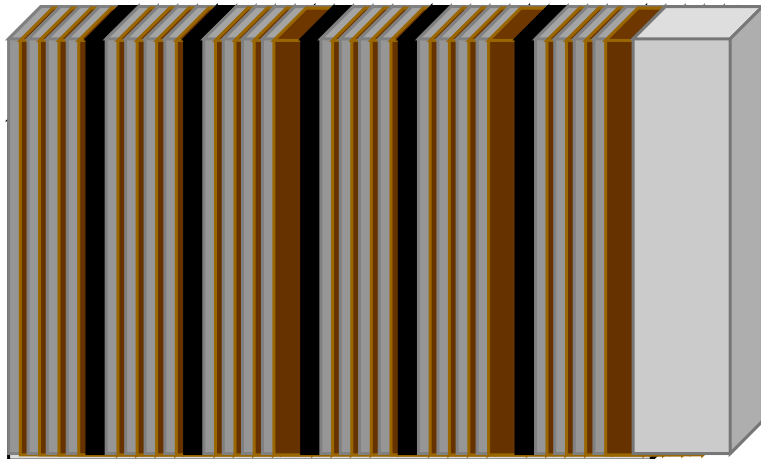
Chemische energie

Starten of verlichting (= semi-tractie)

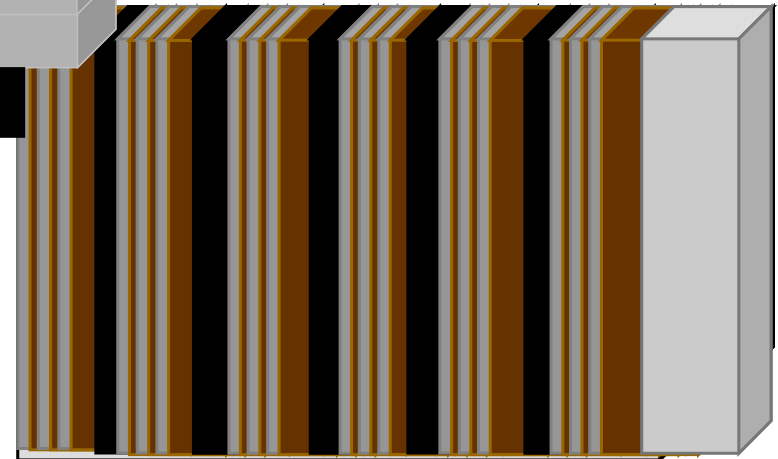
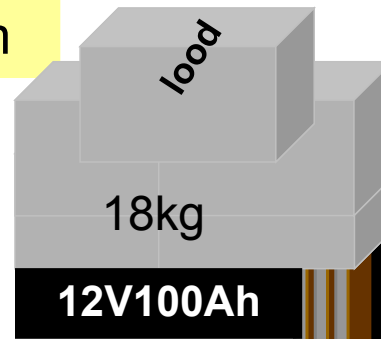

Oppervlakte = koudstartstroom

Gewicht = capaciteit

Startbatterij (dunne platen)

Semi tractie (dikke platen)

830A

koudstartstroom
(plaatoppervlakte)

500A

Startbatterij 100 cycli

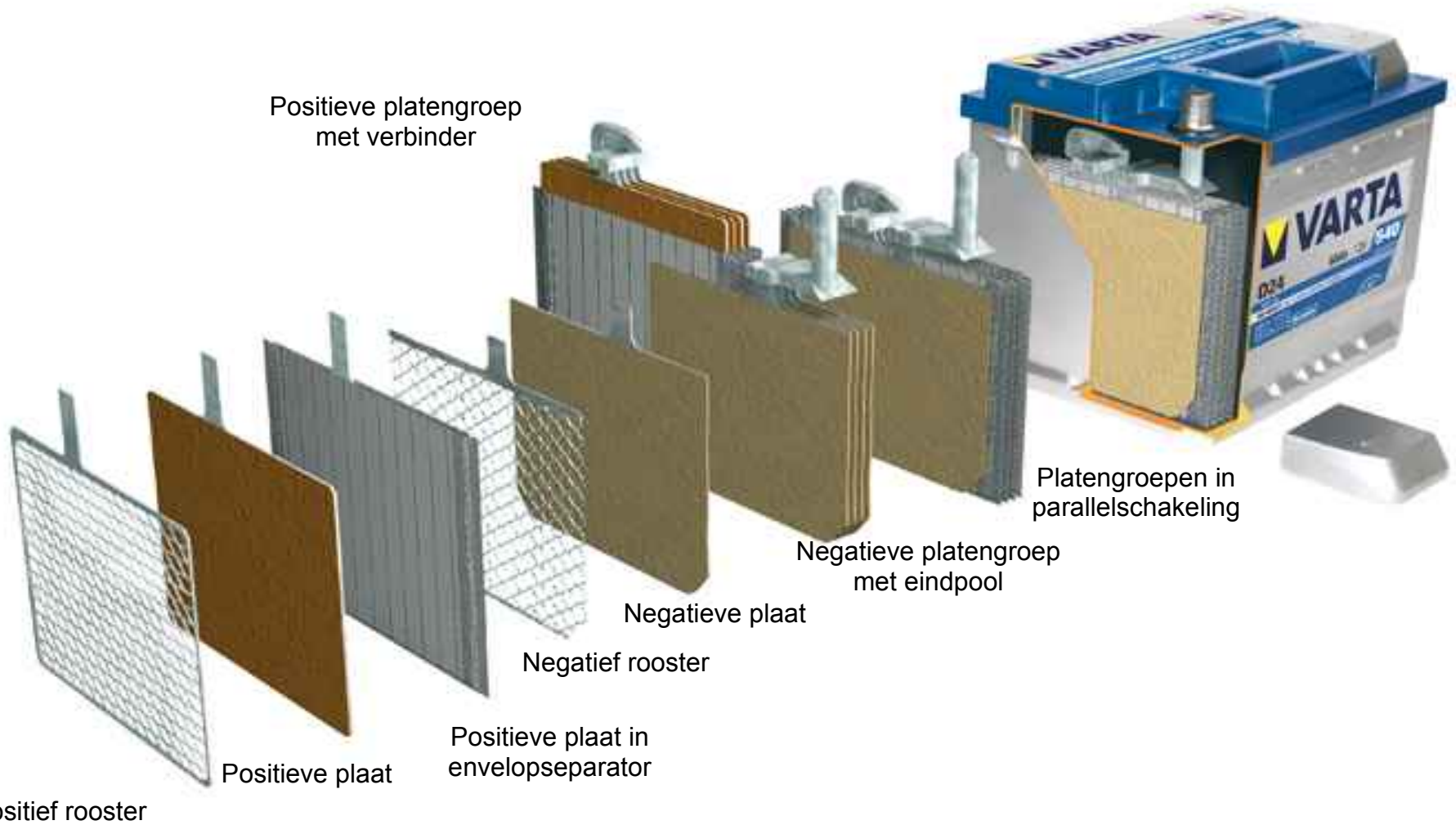
Semi-tractie batterij 350 cycli

Opbouw batterij voor personenwagen

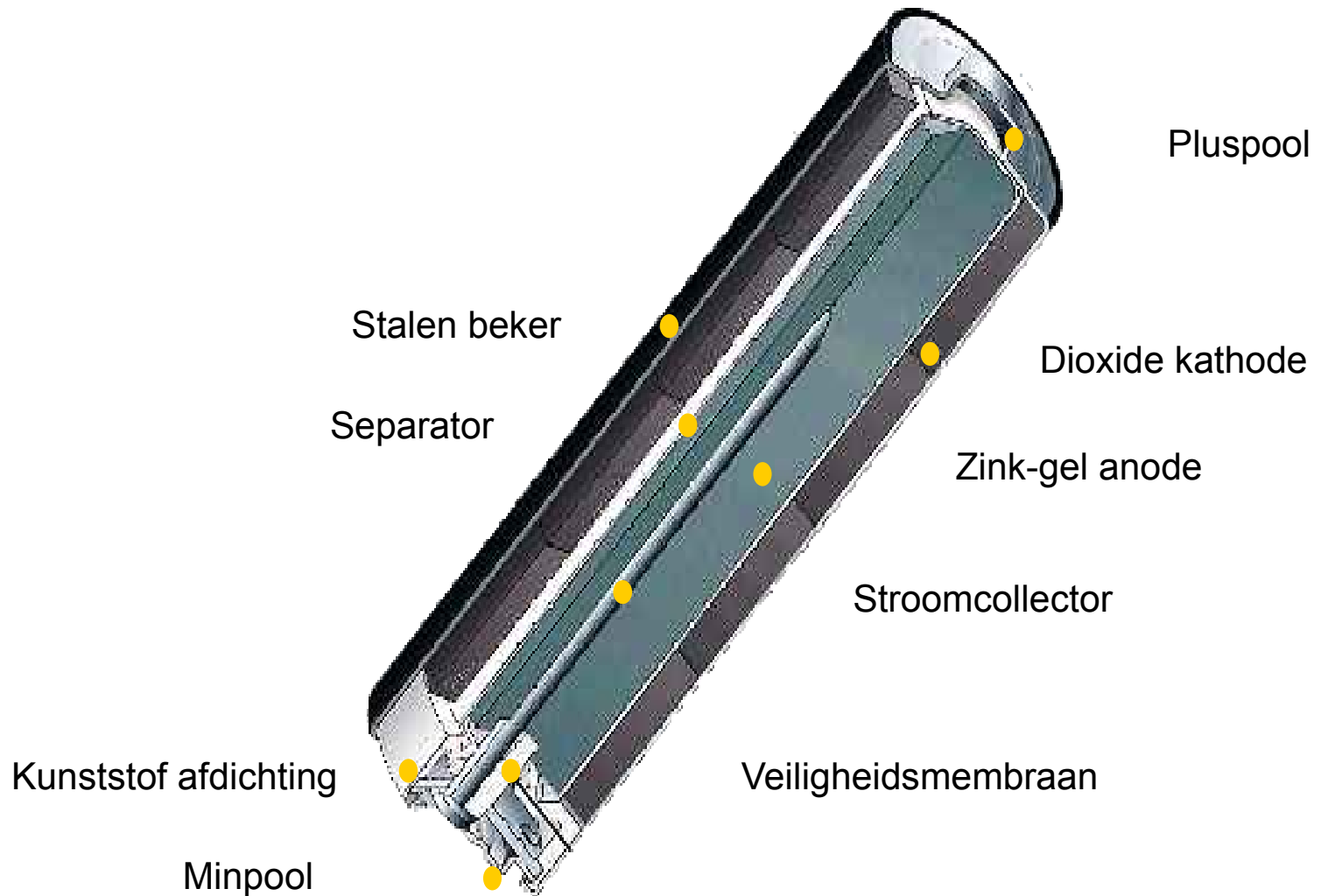

Kunststof bak

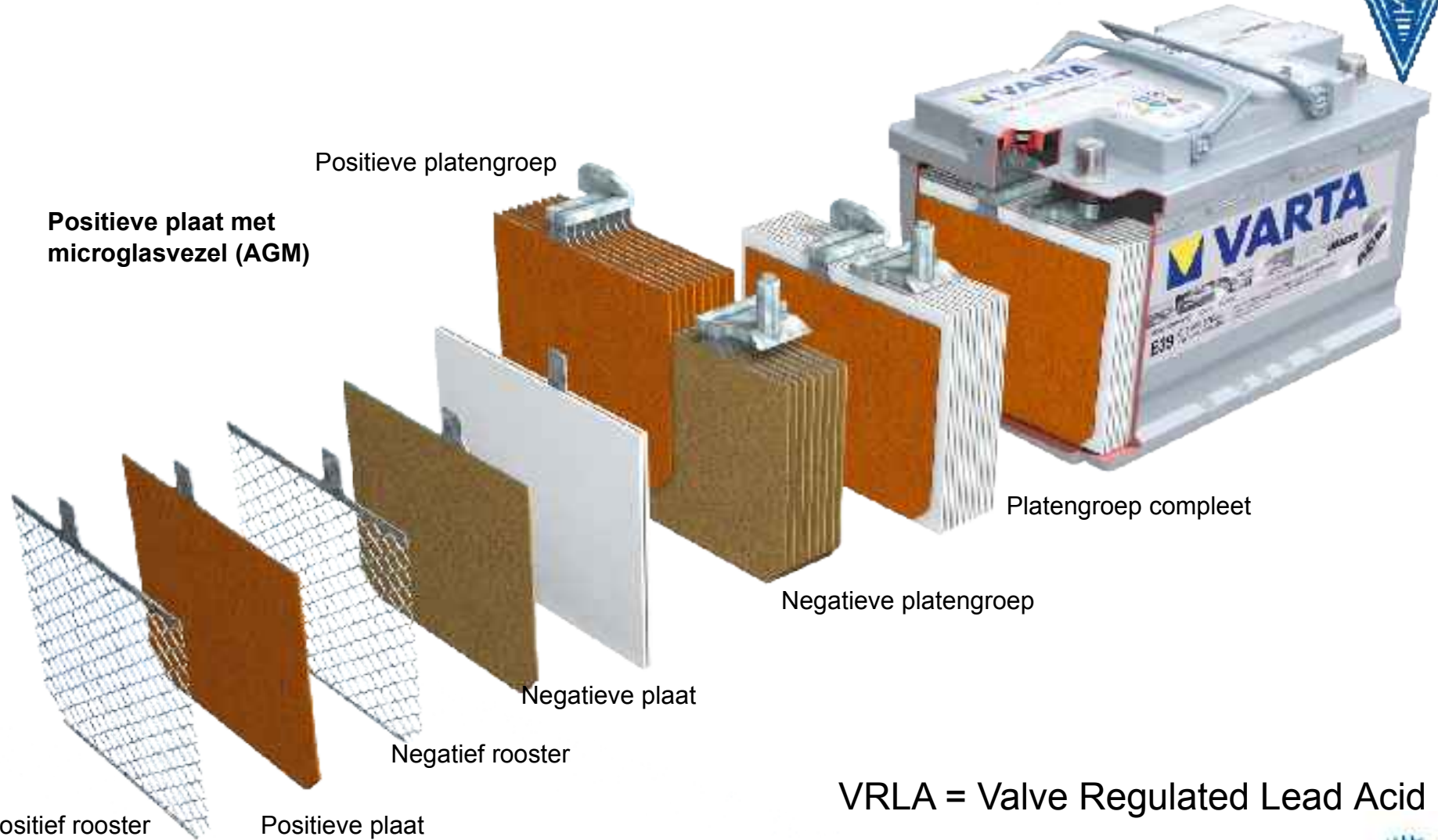

Positief rooster

Alkaline technologie (LR06 batterij)

Opbouw AGM batterij

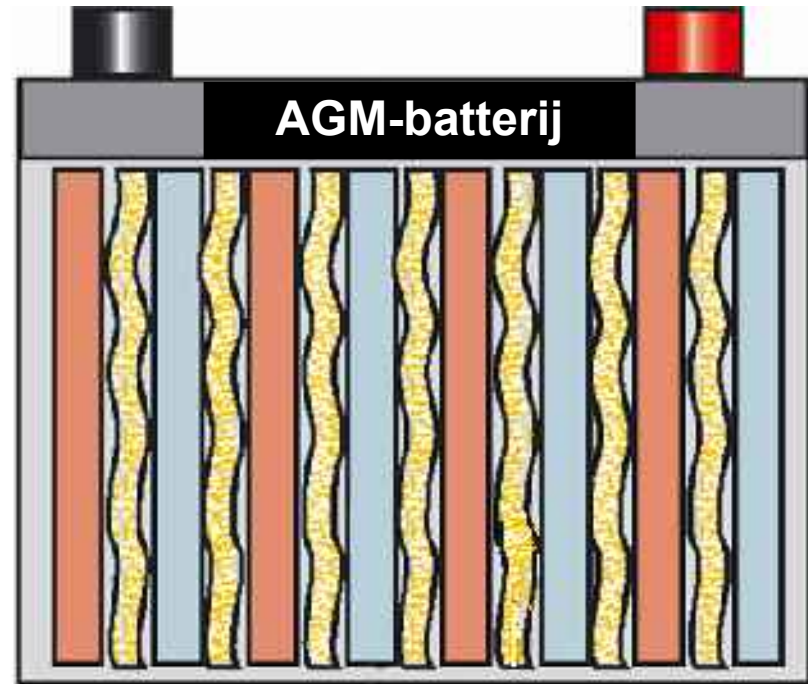
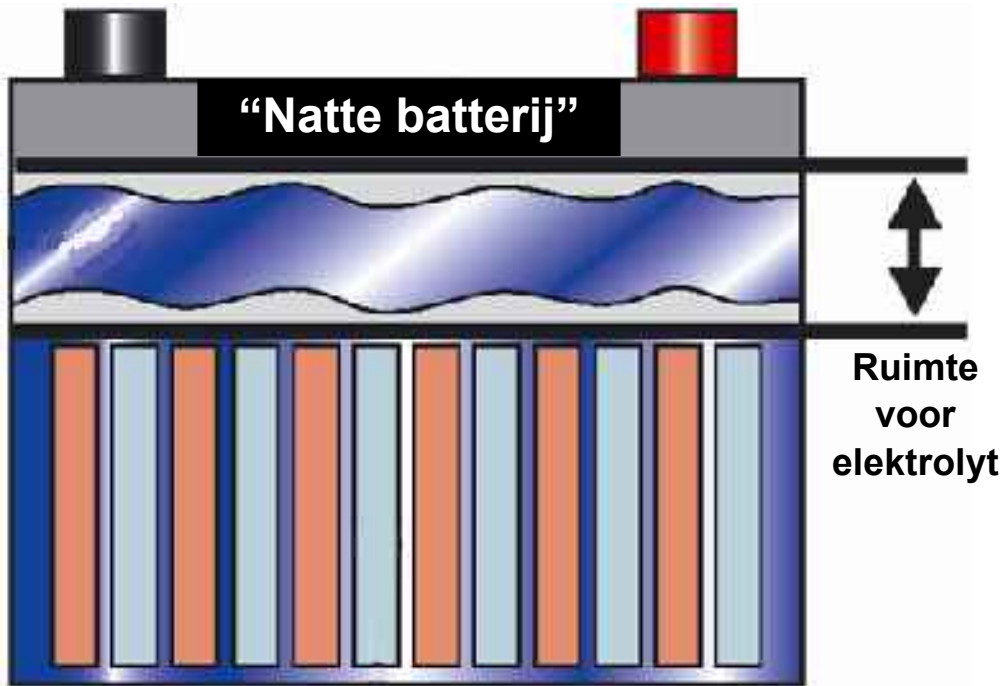

VRLA = Valve Regulated Lead Acid

Voordeel AGM t.o.v. "nat"

Ruimte voor celverbindingen
(celbrug, poolverbinder etc.)

Vlies

Platen (Elektroden)

Duidelijk voordeel:

Beter gebruik van de beschikbare ruimte voor meer startvermogen en capaciteit.

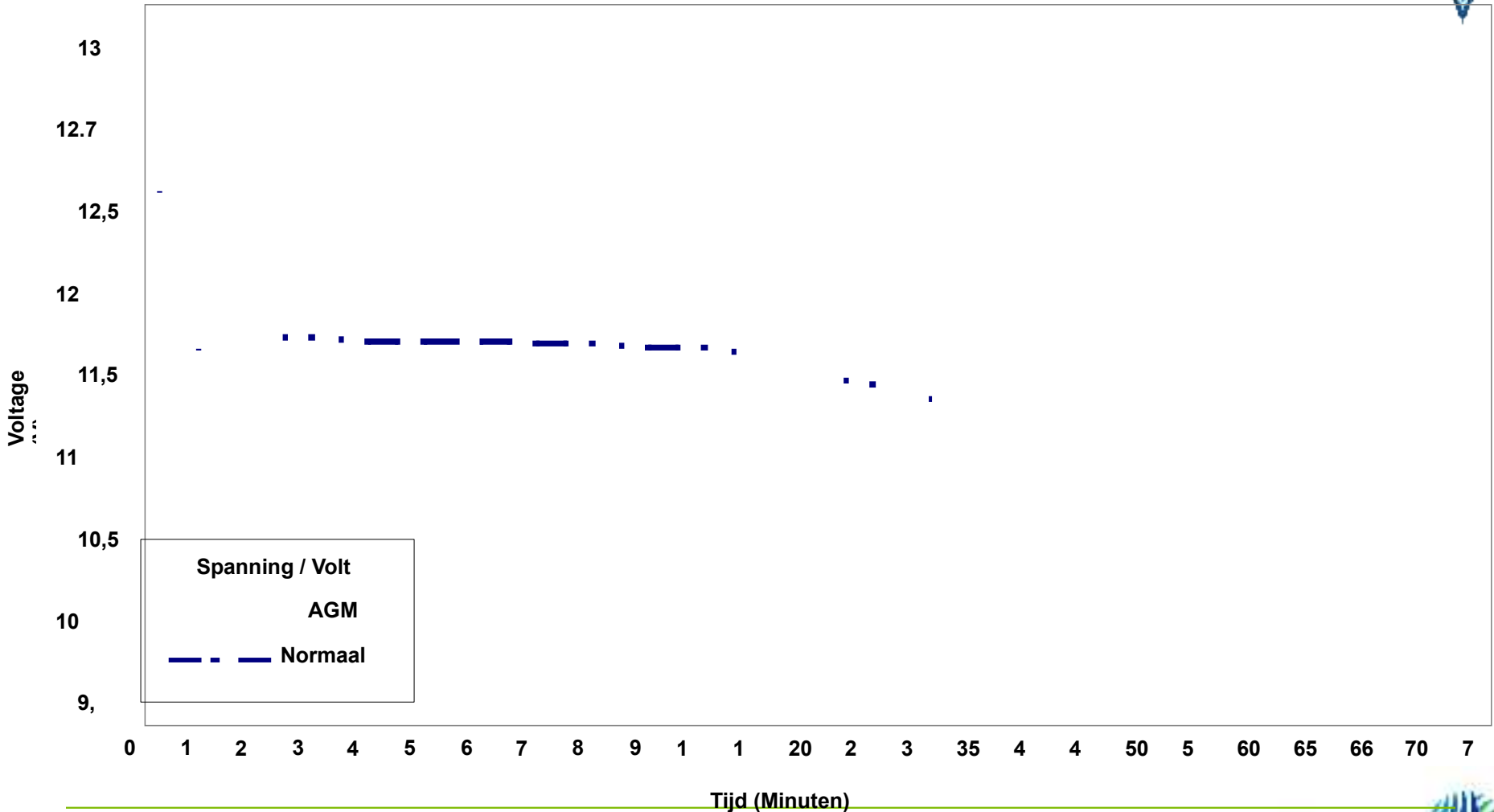

Hoger spanningsverloop

Gemiddelde spanning is bij AGM 0.5 Volt hoger dan een normale batterij.

Pauze

Voorwaarden voor inzetbaarheid batterij

- Soort batterij
- Ladingstoestand
- Temperatuur
- Toegestane eindspanning
- Afgenomen vermogen
- Inzettijd
- Ouderdom

Wat staat in een norm?

Verschillende normen EN, DIN, SAE, IEC, BCI, JIS

- Koudstartstroom (A)
- Capaciteit (Ah)
- Reserve capaciteit (minuten)
- Ladingsopname vermogen (A)
- Waterverbruik (g/Ah)
- Trillingsbestendigheid (G)

Betekenis afkorting.

- EN = Europese Norm
- DIN = Duitse Industrie Norm
- SAE = Society of American Engineers
- IEC = International Electrotechnical Commission
- BCI = Battery Council Instituut
- JIS = Japanese Industrial Standard

Koudstartstroom (CCA)

531 263

H3

100Ah · 12V

830

starting power A(EN)

VARTA code

600 402 083 3152 | replaces 600 131 080 | 600 041 076

Koudstartstroom

Bij minus 18 graden Celsius,
ontlading met 830A (I_{CC}),

na 10 sec moet spanning (U) > 7,5 Volt zijn.

Registratie Europese Norm -> Brussel België

VARTA 12V 100Ah/20h – 830A

Capaciteit

531 263

H3

VARTA code

600 402 083 3152 | replaces 600 131 080 | 600 041 076

100Ah · 12V

830

starting power A(EN)

Capaciteit is het product van de ontlaadstroom x ontladtidj
[Ah = Ampère x uren]

Capaciteit

Startbatterij uitgedrukt in 20 h ontlading

Batterij 12V 100Ah kan 20 uur lang 5 Ampère leveren
bij eindspanning 10,5V ; temperatuur 25°C (±2°C)

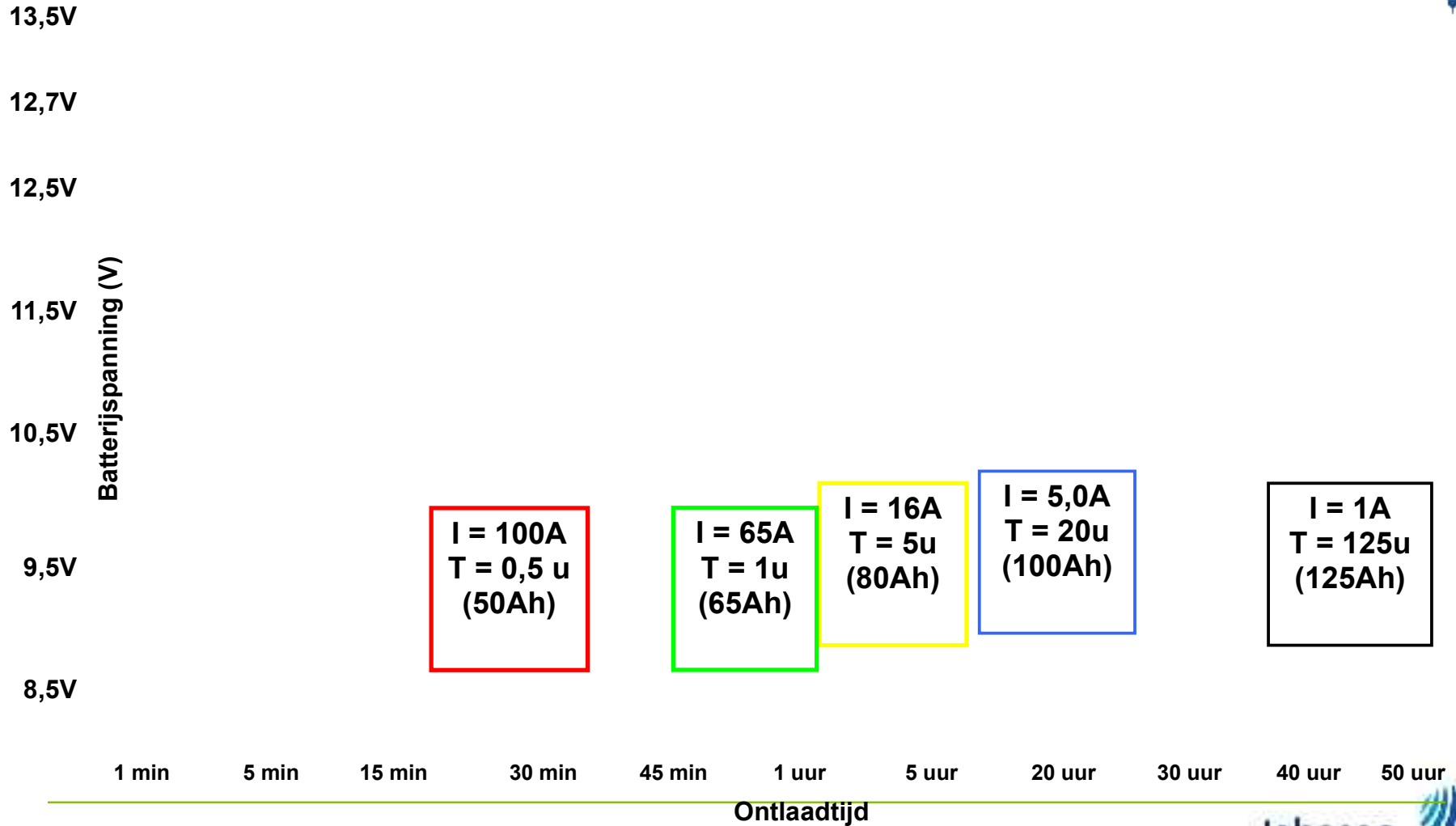
Semi-tractie batterij 5 h ontlading

Batterij 12V 830Ah kan 5 uur lang 16 Ampère leveren
bij eindspanning 10,2V ; temperatuur 25°C (±2°C)

Beschikbare capaciteit

Ontladingen met verschillende stromen bij **25°C** – 600 402 083

Vragen

- JCI als organisatie
- Ontwikkeling van batterijen
- Principe van batterijen
- **Laden van batterijen**
- Algemeen

Voorwaarden bij laden

- Soort batterij
- Ladingstoestand (mate van ontlading)
- Temperatuur
- Capaciteit van de lader
- Laadtijd
- Karakteristiek van de lader
- Ouderdom

Karakteristieken

Is de relatie tussen laadstroom, laadspanning en laadtijd.

Wordt grafisch weergegeven als het verloop van de laadspanning [U] in Volt per cel [V/c] en de laadstroom [I] in Ampère, en is afhankelijk van temperatuur.

Volgens Normen, DIN 41772, 41773 en 41774

Laadtoestand t.o.v rustspanning

Laadtijd bepalen

Batterij 12V/100Ah, voor 50% ontladen en lader van 10A.
Hoe lang laden voordat batterij vol is?

Oplossing

$$100\text{Ah} \times 0,5 = 50\text{A} : 10\text{A} = 5 \text{ uur laden}$$

Werkelijkheid

Je moet 20% meer inladen als er uitgehaald is!

$$50\text{A} \times 1,2 \text{ (laadfactor)} = 60\text{A}$$

Ø laadcapaciteit is 50% + 1A van nominale ladercapaciteit

$$\text{Laadcapaciteit is } 10\text{A} : (50\% + 1) = 6\text{A}$$

$$\text{Laadtijd is } 50 : 6 = 8\frac{1}{2} \text{ uur.}$$

W karakteristiek

15,0V

14,5V

14,0V

13,5V

13,0V

12,5V

12,0V

10 A

8 A

6 A

4 A

2 A

1 A

Spanning U (Volt)

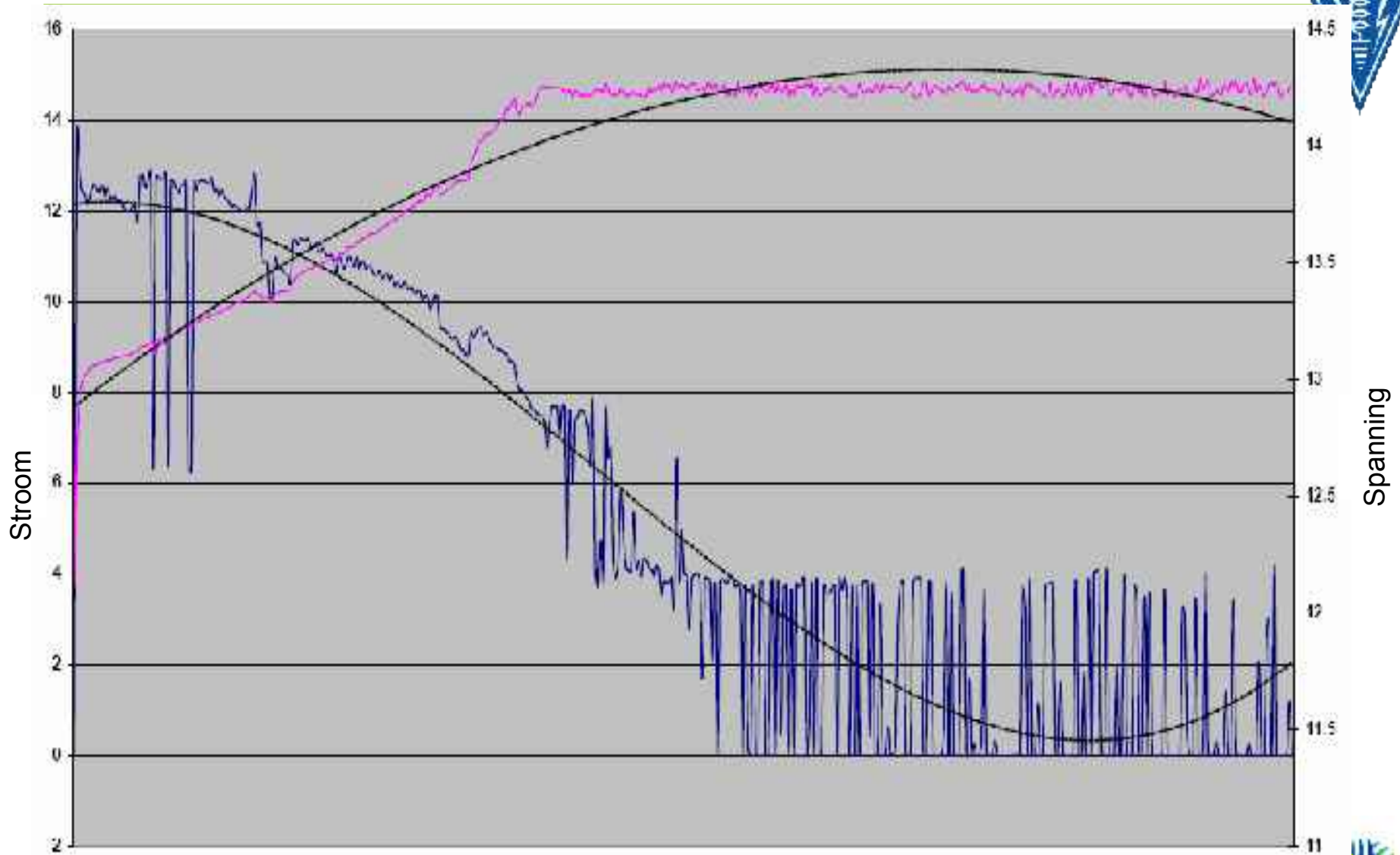
Tijd

Stroom I (Ampère)

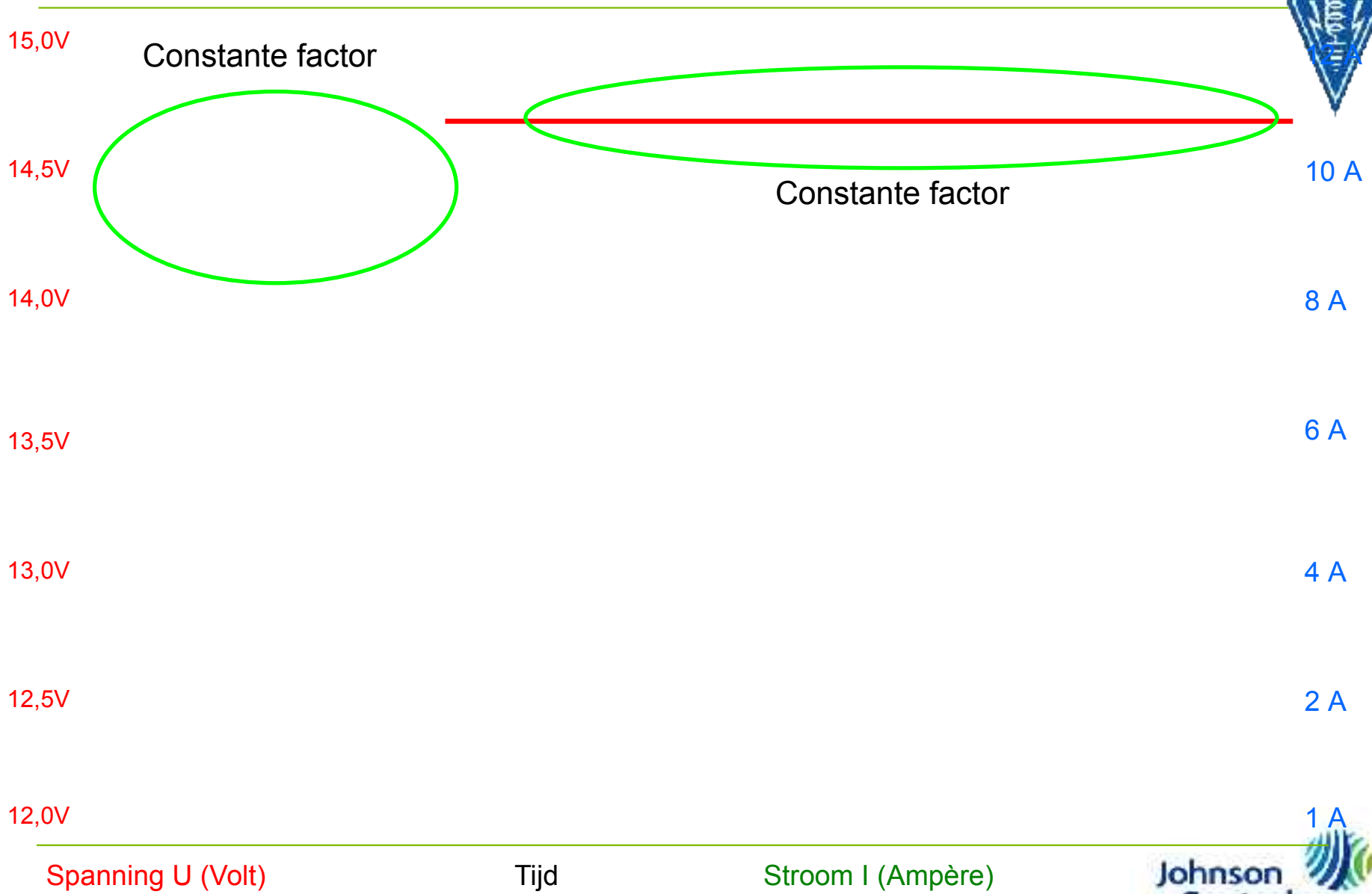
W-karakteristiek

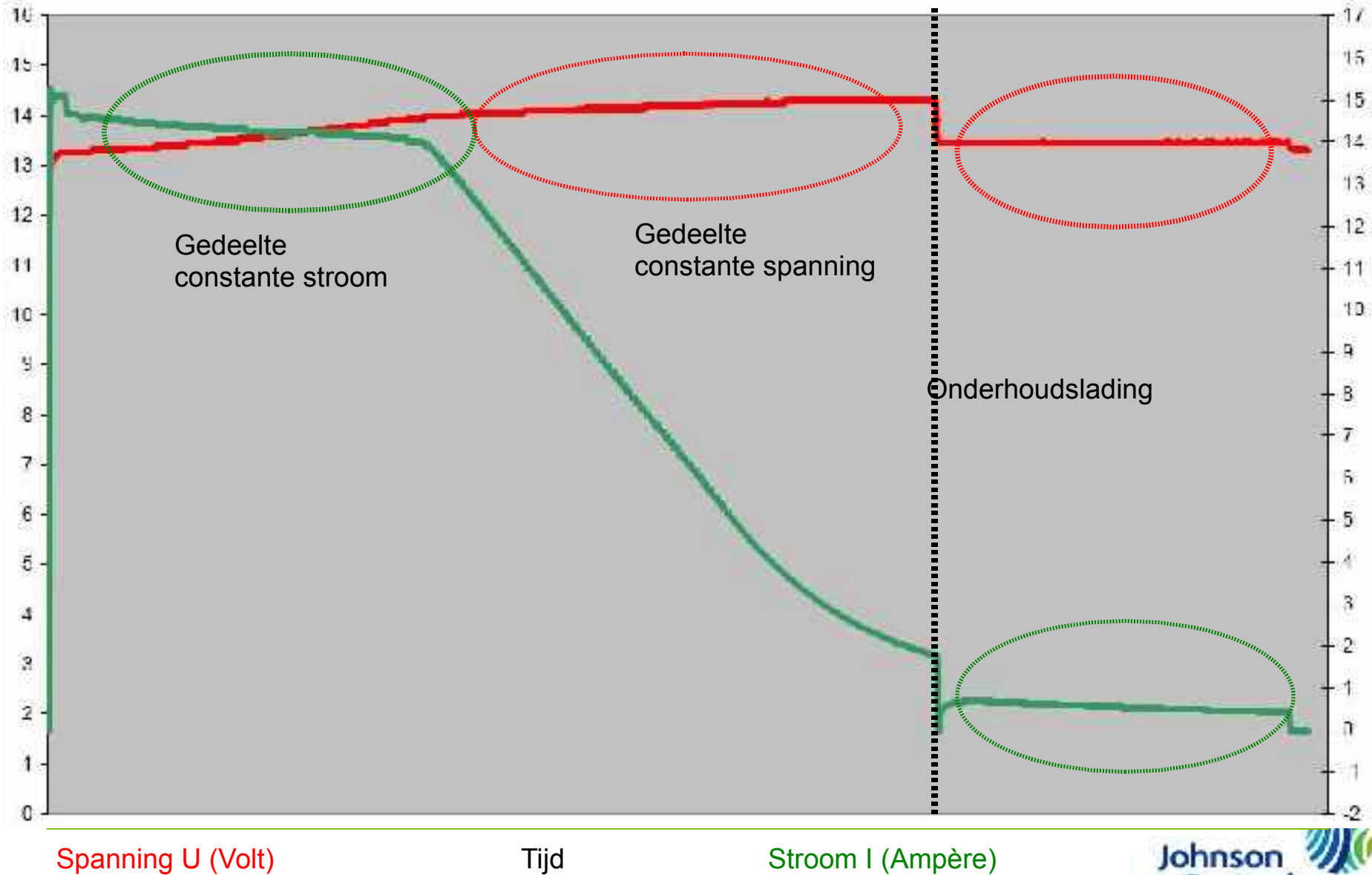
Netspanning variatie

IU karakteristiek

Hoogfrequent lader, IU(oU) karakteristiek

IUoUpU karakteristiek (4 trap lading)

15,0V

12 A

14,5V

10 A

14,0V

8 A

13,5V

6 A

13,0V

4 A

12,5V

2 A

12,0V

1 A

Spanning U (Volt)

Tijd

Stroom I (Ampère)

Vragen

- JCI als organisatie
- Ontwikkeling van batterijen
- Principe van batterijen
- Laden van batterijen
- **Algemeen**

Check niet alleen de batterij

- Spanningsregelaar te hoog/ te laag?
- Zijn de batterijen goed schoon?
- Alternator (lader) defect?
- Batterij te lang ontladen laten staan?
- Vaak gebruikers aanlaten staan?
- Capaciteit te gering ten opzichte van gebruikers?
- Denk om de temperatuur van de batterij!

Verontreinigde batterijen

4,88 V
verlies

Ontlading

Opslag t.o.v. temperatuur

Spannin

12,8

12,7

12,5

12,4

12,2

± 25

± 20 °C

±15 °C

6

9

1

1

Maande

Rust - en/of klemspanning

Rustspanning	Ladingstoestand
12,7V	100%
12,4V	75%
12,2V	50%
12,0V	25%

A large vertical arrow pointing downwards, starting green at the top and transitioning to red at the bottom, indicating a decrease in voltage and an increase in sulfation risk.

Direct naladen

Sulfatatie gevaar

Blijvende schade als gevolg van sulfatatie

Vragen?

**Bedankt voor
uw aandacht**